

Ohjaamon moniammatillisen tiimin merkitys nuorten osallisuuden lisäämisessä

LAB-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Terveystieteiden
2021
Salla Lemponen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Lemponen Salla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 25	Valmistumisaika 2021
Työn nimi Ohjaamon moniammatillisen tiimin merkitys nuorten osallisuuden lisäämisessä		
Tutkinto Terveystieteiden AMK		
Ohjaavan opettajan nimi, titteli ja organisaatio Anja Liimatainen, yliopettaja, Sosiaali- ja terveysala		
Työelämäohjaaja Minna Tarkiainen, Ohjaamokoordinaattori		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkittiin Ohjaamossa työskentelevän moniammatillisen tiimin kokemuksia nuorten osallisuuden lisäämisestä ja matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä nuorten huono-osaisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Opinnäytetyöhön osallistui yhdestä Ohjaamosta kaksi työntekijää.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tarkoituksena oli selvittää työntekijöiden omia kokemuksia ja laadullinen tutkimus mahdollistaa tiedon hankinnan kokonaisvaltaisena. Aineisto kerättiin teemahaastatteluna opinnäytetyön teemahaastattelurungon ja tutkimuskysymyksien mukaan. Aineisto analysoitiin teemoittelemalla.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan nuorten osallisuuden tukeminen oli tärkeää ja merkittävää nuorten elämän mielekkyyden kannalta. Ohjaamossa tuettiin ja kannustettiin nuoria omaan päätöksen tekoon ja sillä lisättiin heidän osallisuuden tunnettaan. Nuoren rinnalla kulkeminen oli monesti riittävä tukimuoto. Ohjaamon moniammatillisessa tiimissä arvioitiin nuoren palvelun tarve ja se mahdollisti nuorten palvelupolun alkuun saamisen. Ohjaamossa pystyttiin aloittamaan nuoren palvelupolku, vaikka Ohjaamosta ei olisi saanutkaan apua nuoren tarvitsemiin ongelmiin. Ohjaamo tarjosi niin työntekijöilleen kuin nuorille moniammatillisen tiimin, jonka kanssa työskenneltiin yhdessä kohti nuoren tavoitteita.</p>		
Asiasanat Osallisuus, syrjäytyminen, nuoret, moniammatillinen yhteistyö, nuorisotakuu		

Abstract

Author(s) Lemponen Salla	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 25	
Title of Publication The role of Ohjaamo's multi-professional cooperation in increased inclusion of the youth		
Name of Degree Public health care nurse (UAS)		
Name, title and organization supervising teacher Ms Anja Liimatainen, Principal Lecturer, Degree Programme in Nursing		
Name, title and organization of the client Minna Tarkiainen, Ohjaamo coordinator		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the thesis was to research the experiences of a multi-professional co-operation working in Ohjaamo from Ohjaamo's employees. How that increases the participation of young people and the importance of low-threshold services in preventing youth disadvantage and exclusion. Two employees from one Ohjaamo participated in the thesis. The aim was to interview how the employees have experienced multi-professional cooperation with young people.</p> <p>The thesis was a qualitative research. Purpose of the thesis was to find out the employees' own experiences. Qualitative research enables collecting peoples' opinions and experiences for thesis. The material for the thesis was collected using a thematic interview and for the interview was used a complete questions series based on the research questions. The collected material was analyzed by thematic.</p> <p>The results of the thesis showed that supporting the inclusion of young people was important and it was significant for the meaningfulness of young people 's lives. Ohjaamo supported and encouraged young people to make their own decisions and increased their sense of inclusion. Mental support for the young person was often sufficient. The multi-professional team in Ohjaamo assessed the need for the young person's service. It was possible to start the young person's service path in Ohjaamo, even if Ohjaamo had not suitable support for the problems the young person needed. Ohjaamo offered both its employees and young people a multi-professional team with whom they worked together towards the young person's goals.</p>		
<p>Keywords</p> <p>Participation, social exclusion, youth, multiprofessional cooperation, youth guarantee</p>		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Nuorten syrjäytyminen	2
2.1	Nuorten syrjäytymisen tilanne yhteiskunnassamme.....	2
2.2	Miten ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta	2
2.3	Syrjäytymisen ehkäiseminen peruspalveluissa	3
3	Nuorten osallisuuden lisääminen	5
3.1	Lainsäädännön ohjaus.....	5
3.2	Matalan kynnyksen palvelut.....	5
4	Moniammatillinen yhteistyö.....	6
4.1	Moniammatillisen yhteistyön haasteet.....	6
4.2	Moniammatillinen yhteistyö tieteiden näkökulmasta.....	7
5	Ohjaamon toiminta.....	7
6	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	9
7	Opinnäytetyön toteutus.....	9
7.1	Aineiston keruu.....	9
7.2	Aineiston analysointi	9
8	Tulokset.....	12
9	Pohdinta	13
9.1	Tulosten tarkastelu	13
9.2	Eettiset näkökohdat ja luotettavuuden arviointi	14
	Lähteet	16

Liitteet

Liite 1. Suostumuslomake

Liite 2. Saatekirje

Liite 3. Teemahaastattelurunko

1 Johdanto

Nuorille ikäluokille pitää löytää keinoja, joiden avulla heitä voidaan tukea koulutukseen ja työelämään siirtymisessä. On tärkeää, ettei kukaan jäisi koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle, koska se heikentää yksilön yhteiskuntaa kohtaan tuntemaa luottamusta ja vähentää työllistymisen mahdollisuuksia. Näiden asioiden yhteys nuoren mielenterveydellisiin ja taloudellisiin ongelmiin ja tulevaisuuden työttömyyteen on hyvin todennäköistä. Nuorena syrjäytyminen voi pahimmassa tapauksessa johtaa koko työiän kestävään työttömyyteen. Nuoren perheen taloudellisella ja terveydellisellä tilanteella lapsuudessa on merkitystä nuoren tulevaisuudelle. Vaikeuksilla taloudenhoidossa, terveydessä, sekä vanhempien koulutustasolla on vaikutusta nuoren syrjäytymiseen. Nämä tekijät tutkitusti lisäävät rikollisuutta, kouluttamattomuutta, mielenterveyspalveluiden käyttöä ja toimeentulotuen tarvetta. (Paananen ym. 2019, 115.)

Reija Paanasen ym. (2019) tekemässä tutkimuksessa huomattiin, että toimeentulotuen saamisella on merkittävin yhteys syrjäytymisen kanssa. Monet muut tekijät, kuten työttömyys, psykiatriset sairaudet ja päihdediagnoosit, nuorena saadut rikostuomiot, sijoitus kodin ulkopuolelle lastensuojelun toimesta ja vanhempien matala koulutustaso sekä perheen köyhyys altistavat nuoren syrjäytymiselle. (Paananen ym. 2019: 119.) Näiden eri riskitekijöiden kasautuminen yksilölle lisäävät syrjäytymisen riskiä ja huono-osaisuutta. Syrjäytymisen ei aina katso lapsuuden perhettä ja sen ongelmia, vaan vaikeankin taustan omaava nuori voi pärjätä elämässä hyvin ja syrjäytyä voi, vaikka lapsuudenperheessä ei olisikaan ollut ongelmia. (THL a.) Siksi on tärkeää tarjota matalan kynnyksen palveluita, jotka ovat helposti saatavilla. Palveluiden piiriin hakeutumisen esteenä eivät saa olla pelko leimaantumisesta, erilaiset hoitoon pääsyn menettelyt, hoidon korkeat tavoitteet, päihteettömyys tai hoidon tarkka valvonta. (Leeman & Hämäläinen 2015, 1.)

Ohjaamot toteuttavat EU:n nuorisotakuun tavoitteita ja toimintaa. Ohjaamon toiminta on tiivistä valtion, maakunnan ja kunnan välistä yhteistyötä. Ohjaamo on palvelupaikka, joka tarjoaa matalan kynnyksen palveluita alle 30-vuotiaille. Ohjaamo on monialainen matalan kynnyksen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa, neuvontaa, ohjausta ja palveluja saman katon alta. Ohjaamossa julkinen, yksityinen ja kolmassektori tarjoavat yhdessä palveluita työllistymiseen, koulutukseen, elämänhallintaan ja hyvinvointiin. (Ohjaamon perusteet 2018.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Ohjaamossa työskentelevän moniammatillisen tiimin kokemuksia nuorten osallisuuden lisäämisestä. Tavoitteena on kootun tiedon avulla tarkastella moniammatillista työtettä Ohjaamo-toiminnassa. Opinnäytetyön aihe on valikoitunut opinnäytetyön tekijän mielenkiinnosta nuorten osallisuuden lisäämisestä.

2 Nuorten syrjäytyminen

2.1 Nuorten syrjäytymisen tilanne yhteiskunnassamme

Syrjäytyneiden nuorten määrää Suomessa on hankala arvioida, koska tilastot eivät kerro syrjäytyneiden määrää vaan kenelle on kertynyt useita riskitekijöitä. Tilastoihin mukaan voitiin laskea nuoret, jotka olivat palveluiden ulkopuolella työttöminä tai ilman koulutuspaikkaa. Huhtikuussa 2021 tilastojen mukaan 1–3 prosentilla nuorista oli riskitekijöitä syrjäytymiseen (THL a). Marinin hallitusohjelman tilannekatsauksen mukaan syrjäytyneiden osuus oli vuonna 2019 10–15 prosenttia. Tilannekatsauksessa oli kuitenkin otettu huomioon huonosti voivat nuoret huomattavasti laajemmin kuin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esittämässä arvioissa. Tilannekatsauksessa oli huomioitu syrjäytyminen, mielenterveysongelmat ja vähemmistöjen kokema syrjintä. (Hallitusohjelma 2019.) Syrjäytyminen tarkoittaa, että nuorella on pitkäaikaista ja uusiutuvaa työttömyyttä, sosiaalisten suhteiden heikkoutta, perhesuhteiden ongelmia ja sosiaalista eristäytymistä (Notkola ym. 2013, 56). 2000-luvulla nuorten syrjäytyminen on vähentynyt ja hyvinvointi parantunut, kun tarkasteltiin nuorten terveyttä, työllisyyttä, koulutusta, vapaa-aikaa ja toimeentuloa. Tilastoiden avulla voidaan kertoa riskitekijöistä ja nuoria, joita ne koskivat, mutta tarkkaa määrää juuri syrjäytyneistä nuorista yhteiskunnassamme oli mahdotonta antaa. (THL a.)

Marinin hallituksen hallitusohjelmassa (2019) asetettiin tavoitteeksi nuorten syrjäytymisen väheneminen, koulutuspoluilla pysyminen, nuorisotyöttömyyden väheneminen ja osallisuuden kasvaminen. Näihin tavoitteisiin pyritään ottamalla käyttöön keinoja nuorten luotettavuuden ja yksilölliseen koulukuntoisuuden arviointiin, vähemmistöjen tukemiseen, mielenterveyden edistämiseen, nuorten peliriippuvuuksiin ja päihteidenkäyttöön puuttumiseen. Tavoitteena on taata tasapuolinen mahdollisuus jokaiselle nuorelle saada tukea Ohjaamo-palveluissa, jossa nuorta tuetaan yksilöllisesti talous- ja työelämätaidoissa, sekä myös vahvistamalla etsivän nuorisotyön taloudellisia ja toiminnallisia edellytyksiä. Tavoitteiden pohjalta hallitus perustaa lapsi- ja nuorisopoliittisen ministeriötyöryhmän ja kannustaa budjetoinnissa lapsi- ja nuorisolähtöisyyteen. Lisäksi kehitetään uusia työkaluja nuorten kuulemisvelvoitteen vahvistamiseksi, edistetään vapaaehtoistyön osaamisen tunnistamista ja tunnistamista, sekä järjestöjen ja koulujen yhteistyötä. Kouluissa vahvistetaan osallisuutta, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta, sekä oppilas- ja opiskelijakunnan toiminnasta pidetään huolta. (Hallitusohjelma 2019.)

2.2 Miten ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta

Syrjäytymisen ehkäisy on isossa osassa nuorten osallisuuden onnistumisessa. Nuorten syrjäytyminen vähentää osallisuutta ja siksi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten

osallisuutta tulisi tukea aktiivisesti ja tarjota helposti tavoitettavissa olevia matalan kynnyksen palveluita. (THL a.) On tärkeää ottaa tavoitteeksi nuorten sekä lasten osallisuuden lisääminen heidän käyttämissään palveluissa, koska useat sopimukset, kuten YK:n lasten oikeuksien yleissopimus, useat ihmisoikeussopimukset ja perustuslaki velvoittavat tähän (Iivonen & Pollari 2020, 15).

Syrjäytymisen riskitekijöitä ovat matala koulutus, pitkittynyt työttömyys, ongelmat toimeentulossa sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat. Nuoren elämäntilanne voi olla hyvä ja hyvinvoinnissa ei ole ongelmia, vaikka edellä mainituilla osa-alueilla olisikin ongelmia. Kyseisten ongelmien kasauduttua voi huono-osaisuus kasvaa. Huono-osaisuuteen voi vaikuttaa myös nuoren vanhempien hyvinvoinnin ongelmat ja tämä on laajempi sosiaalinen ongelma. Vanhempien haasteet vaikuttavat myös heidän lastensa hyvinvointiin tulevaisuudessa. Näitä yli sukupolvisia ongelmia ovat toimeentulovaikkeudet, työttömyys, ongelmat asumisessa, terveys-, mielenterveys-, ja päihdeongelmat, vanhempien avioerot, toistuvat riidat ja konfliktit, laiminlyönti ja väkivaltaisuus. (THL a.)

2.3 Syrjäytymisen ehkäiseminen peruspalveluissa

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ovat mukana lähes kaikki sosiaali- ja terveysalan palvelut, koska nuorten huono-osaisuuden taustalla usein on perheiden ongelmat ja kehitysympäristö. Pitämällä huolta koko väestön hyvinvoinnista ehkäisemme nuorten syrjäytymistä. Nuorten kehityksen kannalta vahvistavat ja vaarantavat tekijät tulee tunnistaa ja näihin tulee puuttua jo ennaltaehkäisevässä vaiheessa. Syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita nuorille ovat opiskeluhoollon palvelut, koulunkäynnin ja oppimisen tukipalvelut, perhekeskukset, etsivä nuorisotyö, Ohjaamot, TE-toimistot ja erilaiset työpajat. Jokaisella nuorella on oikeus peruspalveluihin. Palvelujen saatavuus, luottamuksellisuus ja merkityksellinen kohtaaminen ovat tärkeitä nuorille. Tavoitteena on pysyvä työntekijäsuhde, mutta se on hankalasti järjestettävissä joissakin kunnissa palvelujen saatavuuden ja katkonaisten palveluketjujen takia. (THL a.)

Nuorten ongelmien ennaltaehkäisyssä terveydenhuollon palvelujen tärkeys korostuu, jotta saadaan hoidettua nuorella jo olevia syrjäytymiseen liittyviä riskitekijöitä ajoissa (Wiens ym. 2021, 28). On huomattu, että nuoruudessa tapahtuvalla sosiaali- ja terveysalan palveluiden käytöllä on selvä yhteys vanhemmalla iällä työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jäämiseen. Palvelujärjestelmässä peruspalveluita käyttäneet ovat syrjäytyneet huomattavasti enemmän, kuin työelämässä olevat koulutetut ihmiset. Tämä vahvistaa ajatusta ylisukupolvisista terveydellisistä ja sosiaalisista ongelmista. Syrjäytyneiden ajoittumisessa sosiaali- ja terveyspalveluihin on eroa, verrattuna koulutettuihin työssäkäyviin ihmisiin. Lapsena usein

käytetyt sosiaali- ja terveyspalvelut ovat yhteydessä tulevaisuuden huono-osaisuuteen. (Paananen ym. 2019. 123–124.)

Perheille ja nuorille palveluita järjestettäessä tulee huomioida tuen tarve, ja yksilöä parhaiten palvelevat tuen muodot. Nuorella on oikeus kertoa mielipiteensä ja toiveensa häntä koskevissa tuen tarpeiden arvioinnissa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 5 §.) Tämä tukee nuoren omatoimisuutta ja suoriutumista itsenäisesti. Nuoren tuen tarpeita voivat olla jokapäiväiseen elämään, asumiseen talouteen, kriisitilanteisiin, perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan, syrjäytymiseen, osallisuuteen, päihteiden ongelmakäyttöön, mielenterveyteen, vammaan tai sairauteen tai toimintakykyyn liittyvät asiat. Taulukossa 1. on kerrottuna sosiaalipalveluiden tarjoamat tukimuodot ja niiden tavoitteet. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 11 §.)

Tukimuodot:	Tukimuotojen tavoitteet:
Tilapäinen tuki	Tavoitteena ehkäistä pitkäaikaista tuen tarvetta tarjoamalla tukea oikeaan aikaan ja tilapäisillä riittävillä palveluilla.
Jatkuva ja toistuva tuki	Tavoitteena edesauttaa asiakkaan selviytymistä itsenäisesti ja asettaa tuen päättymiselle määräaika.
Pysyvä ja pitkäaikainen tuki	Tavoitteena tarjota jatkuvaa ja pitkäaikaista tukea asiakkaan edun mukaisesti.

Taulukko 1. Tukimuodot, (Sosiaalihuoltolaki § 38)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen tutkimus Suomalaisten hyvinvoinnista ja palveluista (HYPA) tarjoaa luotettavaa ja kattavaa tietoa suomalaisten hyvinvoinnista ja hyvinvointipalveluiden käytöstä. Tutkimus toteutetaan noin neljän vuoden välein. (Moisio 2020.) Karvosen ym. (2018) mukaan nuoret olivat kuitenkin väestömme aikuisia tyytyväisempiä hoitoonsa, sen riittävyteen ja odotusaikaan. Tyytyväisempiä he olivat myös kuntansa palveluihin ja luottivat palvelujen saatavuuteen enemmän. Sosiaali- ja terveyspalvelut eivät aina välttämättä ole nuorien saavutettavissa tai ne eivät ole nuorten mielestä heille sopivia. Tähän vaikuttavat nuoren ikä, aiemmat kokemukset saadusta palvelusta, oma ja muiden asenne tai sosioekonominen tausta. (Karvonen ym. 2018, 242–243.)

3 Nuorten osallisuuden lisääminen

3.1 Lainsäädännön ohjaus

Nuorisolain 2 §:n on kirjattu tavoitteeksi edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Nuorisolain tavoitteena on tukea nuorten monimuotoisen osallisuuden toteutumista. Se velvoittaa kuntia ja viranomaisia kuulemaan nuoria heitä koskevista päätöksenteoissa ja antaa nuorille mahdollisuuden osallistua paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Kunta- ja perusopetuslaissa on määrätty, että jokaisessa kunnassa on oltava nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä ja kouluissa tulee olla oppilaskunta. Nämä edistävät laissa määrättyä veloitetta lasten ja nuorten osallisuuden edistämisestä ja heidän kuulemisestaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

Elokuussa 2021 oppivelvollisuus laajenee 18 ikävuoteen saakka. Koulutus tulee olemaan maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, kun nuori täyttää 20 vuotta. Uudistus tulee voimaan 1.8.2021 ja koskee 2021 vuonna perusopetuksen päättäneitä nuoria. Oppivelvollisuus on päivitetty vastaamaan 2020 luvun tarpeita, koska pelkällä peruskoululla ei enää pärjää toivotulla tavalla työelämässä ja elämässä. Ennen oppivelvollisuuden muutosta 16 prosenttia nuorista kävi pelkästään peruskoulun ja jäi ilman toisen asteen tutkintoa. Nyt jokaiselle nuorelle on taattu muutoksen myötä mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto. (Hallitusohjelma 2019.) Tämä on hyvä muutos, koska matala koulutusaste ja pitkäaikainen työttömyys ovat nuorille syrjäytymisen riskitekijöitä (THL a).

3.2 Matalan kynnyksen palvelut

Matalan kynnyksen palveluiden tavoitteena on saavuttaa nuoria, jotka ovat jääneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Näissä palveluissa pyritään poistamaan esteitä hakeutua palvelujen piiriin niiltä, jotka erinäisistä syistä ovat niiden ulkopuolelle jääneet. Palveluihin hakeutuminen vaatii vähemmän voimavaroja nuorelta kun palveluihin on helppo hakeutua. Näin saadaan parannettua nuorten sosiaalista osallisuutta. Matalan kynnyksen palvelut tarjoavat kohtaamispaikkoja, päivätoimintaa, harrastusmahdollisuuksia ja mahdollisuuden päästä sosiaalisiin verkostoihin. Kun osallisuuden esteitä on poistettu, mahdollistetaan asiakkaiden oma-aloitteisuus ja aktivointi. Sosiaali- ja työllistymispolitiikan näkökannalta tämä toimii aktivointikannustimena. Matalan kynnyksen palvelut lisäävät osallisuutta ja kaventavat sosioekonomisia terveys- ja hyvinvointieroja. (Leemann & Hämäläinen 2015, 3.)

Matalan kynnyksen palveluissa tulee ottaa huomioon asiakkaiden kokemukset palveluiden piiriin hakeutumisen helppoudesta, sillä asiakkaan ja palveluiden tarjoajan kokemus ei aina

ole sama. Eri asiakasryhmillä on subjektiivisia kokemuksia palveluiden saatavuudesta. Matalan kynnyksen palveluita järjestetään usein tietyille asiakasryhmille, toisin kuin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tässä myös korostuu kaikkien palveluiden saatavuus samasta paikasta, eli niin sanottu yhden luukun periaate. Tällöin matalan kynnyksen palvelut tarjoavat samasta paikkaa monialaisen ja moniammatillisen ammattilaisryhmän asiakkaan tueksi. Moniammatillinen ammattilaisryhmä tarjoaa asiakkaille usein laajempia ja tarkempia palveluita tietyille ammattiryhmille verrattaessa sosiaali- ja terveyspalveluihin. (Leemann & Hämläinen 2015, 3–4.)

4 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillisessa yhteistyössä toimitaan eri alojen ammattilaisten kanssa yhdessä sovittaen koko tiimin tietoja, taitoja ja rooleja asiakkaan tarpeiden mukaan. Pärnän (2012) mukaan moniammatillisen tiimin tarkoitus on työskennellä oppien yhdessä oman ja toisen ammatin lähtökohdista, kooten tietoja ja taitoja kaikkien osaamisesta. (Pärnä 2012, 50.)

”Yksinkertaisesti sanottuna moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa sitä, että erilaisen koulutuksen saaneiden, eri ammattinimikkeillä ja monenlaisista taustayhteisöistä tulevien työntekijöiden olisi kyettävä tekemään yhteistyötä mahdollisimman hyvin asiakkaan parhaaksi, tuomaan oman ammattinsa erityisosaaminen ja tieto yhteiseen käyttöön sekä kohtaamaan joustavasti asiakkaat ja toisten ammattiryhmien edustajat.” (Pärnä 2012, 50.)

4.1 Moniammatillisen yhteistyön haasteet

Haasteena moniammatillisessa yhteistyössä voi olla muuttuva työympäristö. Ammattiryhmien edustajat ovat tottuneet tiettyihin toimintamalleihin ja yksilötyöskentelyyn. Yksin työskennellessä asiakaskohtaamisessa ammattilainen kohtaa asiakkaan oman ammattinsa ja osaamisensa kautta, kun taas moniammatillisessa työyhteisössä jokaisen ammattilaisen on opittava uusia toimintatapoja ja käytäntöjä, jotka voidaan kokea omaa ammattitaitoa uhkaviksi ja hankaliksi. Yhdessä asiakkaan tavoitteiden määrittäminen moniammatillisesti vaatii muiden työyhteisön jäsenten osaamisen ja tiedon kartoittamista. Asiakkaan tarve voi usein olla niin monialainen, että yhden työntekijän resurssit eivät siihen riitä, vaikka ammattitaitoa siihen olisi. Silloin on tärkeää osata sovittaa eri toimialoja yhteen, vaikkakin asiakkaiden monialaisten tarpeiden keskittäminen yhdelle työntekijälle auttaisiikin työntekijää hahmottamaan eri osa-alueita ja tämän kautta myös kehittämään työyhteisön moniammatillista yhteistyötä. (Kotro 2018, 5–6.) Moniammatillinen yhteistyö haastaa jokaista työntekijää katsomaan palveluita uudesta näkökulmasta ja miettimään ennen käytettyjä toimintamalleja ja kehittämään niitä (Asikainen & Leskinen 2017, 12–13).

4.2 Moniammatillinen yhteistyö tieteiden näkökulmasta

Asiakas toimii moniammatillisessa yhteistyössä aktiivisena toimijana, jokainen moniammatillisen ryhmän jäsen tietää oman ja toisten roolin sekä tuntee jokaisen erityisosaamisen. Moniammatillisessa tieteiden välisessä yhteistyössä työskennellään myös asiakkaan päämäärien ja tavoitteiden mukaan, mutta kuitenkin erillään pitäen esimerkiksi suunniteltuja kokoontumisia, joissa keskustellaan asiakkaan tapauksesta ja asetetaan tavoitteita toiminnalle. Tieteiden välisessä yhteistyössä kuitenkin asiakkaan vaikuttamismahdollisuudet omien palveluiden suunnitteluun ovat vielä vähäiset, asiakas voi kertoa oman mielipiteensä ja se otetaan huomioon palveluita suunniteltaessa. Ero monitieteelliseen yhteistyöhön on se, että palvelut tuotetaan erillisinä, eikä palveluprosessia arvioidessa oteta huomioon moniammatillista yhteistyötä, vaan jokaista ammattilaisen antamaa palvelua arvioidaan erikseen. Tämä on hieman heikko tapa toimia, kun halutaan lisätä asiakkaan osallisuutta. (Arkimaa 2018, 15–18.)

Poikkitieteellisessä yhteistyössä moniammatillinen tiimi toimii asiakkaan tarpeiden ja toiveiden pohjalta yhdessä muiden ammattilaisten kanssa jättäen pois perinteiset ammattilaisroolit. Asiakas nähdään tasavertaisena palveluiden suunnittelijana asettamassa tavoitteita ja arvioidessa saamiensa palveluiden laatua. Moniammatillinen yhteistyö laajenee eri ammattiryhmien taitojen ja osaamisen yhdistämisellä kokonaisvaltaiseksi asiakkaalle räätälöidyksi palvelukokonaisuudeksi. (Kontio 2013, 17–18; Isoherranen 2005, 15–7.) Poikkitieteellinen yhteistyö toimii Ohjaamoissa, koska siellä tavoitellaan verkostoitumista ja yhteistyötä viranomaisten kesken. Yhteistyö on mahdollisimman tehokasta, asiakaslähtöistä, purkaen palveluiden päällekkäisyyksiä ja edesauttaen tiedonkulkua. (Kotro 2018, 9.)

5 Ohjaamon toiminta

Jyrki Kataisen hallitusohjelman kärkihankkeena oli nuorisotakuu, joka astui voimaan vuonna 2013. Nuorisotakuun tarkoituksena oli taata seuraavaa:

”Jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta” (Turja & Ruusu, 2012.)

Nuorisotakuuta ei ole itsessään kirjattu lakiin, mutta työttömyysturvalainsäädäntöä muutettiin vuonna 2012 liittyen nuorisotakuuseen. Euroopan koimissio taas ehdotti

jäsenvaltioilleen suosituksia vuonna 2012 nuorten tilanteen parantamiseksi ja alkuvuodesta 2013 EU:n työministerit hyväksyivät koko EU:n laajuisen suosituksen nuorisotakuusta, joka antoi hallinnollisen vastuun jäsenmaille nuorisotakuun järjestämisessä. (Turja & Ruusu, 2012.)

Nuorisotakuun pohjalta käynnistettiin useita Ohjaamo -hankkeita. Ohjaamon toiminnan periaatteena ovat tukea eri elämän muutosvaiheissa olevia nuoria edistäen koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä. (ELY-keskus 2021.) Toiminta on matalan kynnyksen palveluiden periaatteisiin perustuvaa. Asiointi ei vaadi ajanvarausta tai lähetettä, aukioloajat on sovitettu kohderyhmän tarpeeseen. Ohjaamot on sijoitettu kohderyhmälle helposti tavoitettavaksi, palvelut ovat maksuttomia, asiointi on mahdollista tehdä anonyymisti. Kohderyhmä saa asioida Ohjaamoissa päihteettömyydestä, kansalaisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta. (THL a.) Ohjaamon palvelut ovat kohdistettu alle 30-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa. Ohjaamon toiminnan pääpaino onkin nuorten yksilöllisen tilanteen huomioiminen tukien nuoren työllistymismahdollisuuksia, urasuunnitelmia, elämäntilannetta, sosiaalisia taitoja, sekä edesauttaa nuoren valmiuksia kouluttautumiseen ja työllistymiseen. Ohjaamo tukee nuorta, pyrkien löytämään hänelle yksilöllisesti sopivat pitempikestoiset ratkaisut. (Asikainen & Leskinen 2017, 17–18.) Ohjaamo kokoaa nuorten tarvitsemat palvelut yhteen fyysiseen palvelupisteeseen, jossa työskennellään nuorisolähtöisesti (Innokylä 2020).

Ohjaamossa samassa palvelupisteessä työskentelee moniammatillinen tiimi. Tiimiin voi kuulua sosiaali- ja terveydenhuollon ja päihdetyön ammattilaisia, TE-palveluiden henkilökuntaa ja opinto-ohjaajia. Tavoitteena on keskittää palveluita, joita nuoret tarvitsevat ja poistaa palveluiden päällekkäisyyksiä kehittämällä moniammatillista yhteistyötä. (Asikainen & Leskinen 2017, 17–18, 21–22.) Ohjaamossa on viikkokalenterin mukaiset peruspalvelut, jossa eri viikonpäivinä on tavattavissa eri ammattiryhmien toimijoita. Lisäksi Ohjaamo tarjoaa nuoren tarpeen mukaan yksilöllistä tukea nimetyn asiakasvastaavan kanssa, joka yhteistyössä moniammatillisen tiimin ja nuoren kanssa hoitavat nuoren asioita ja tarvittaessa kartoittaa Ohjaamon ulkopuolisen viranomais- ja palvelutarpeen. (Innokylä 2020.)

Ohjaamon toiminta on myös ennalta ehkäisevää, eikä nuori aina tarvitse selkeää ongelmaa hakeutuessaan Ohjaamoon. Ohjaamot tarjoavat myös työpajoja ja teemailtoja, johon kaikki kohderyhmään kuuluvat ovat tervetulleita. Ohjaamo toimii myös väylänä nuorten tarvitsemiin palveluihin, vaikkei tarpeeseen vastaavaa ammattitaitoa löytyisikään Ohjaamosta. Nuoren ei itse tarvitse tietää, mistä saisi tarvitsemiinsa palveluita, vaan riittää, että hakeutuu Ohjaamoon, jossa moniammatillinen tiimi käynnistää palveluprosessin ja osaa ohjata oikeiden palveluiden piiriin. (Innokylä 2020.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Ohjaamossa työskentelevän moniammatillisen tiimin kokemuksia nuorten osallisuuden lisäämisestä.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten Ohjaamon moniammatillinen tiimi vastaa nuoren tarpeisiin?
2. Miten nuorten osallisuutta voidaan lisätä?

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Aineiston keruu

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tarkoituksena oli selvittää työntekijöiden omia kokemuksia ja laadullinen tutkimus mahdollistaa tiedon hankinnan kokonaisvaltaisena, kun ihmiset ovat tiedonkeruun välineinä. (Hirsijärvi ym. 2005, 136–137.) Aineisto kerättiin teemahaastatteluna, opinnäytetyön teemahaastattelurungon (Liite 3) ja tutkimuskysymyksiin mukaan. Haastatteluun kutsuttiin Ohjaamon työntekijöitä sähköpostitse, jossa oli liitteenä saatekirje (Liite 2). Haastatteluun osallistui kaksi Ohjaamon työntekijää. Haastateltavat työskentelivät Ohjaamon nuorisotyöntekijänä ja TE-palveluiden työntekijänä. Haastatteluun osallistuvat työntekijät täyttivät tietoisesti suostumuslomakkeen. Teemahaastattelu pidettiin etänä TEAMS:issa ja haastattelu äänitettiin.

7.2 Aineiston analysointi

Haastattelun äänite kirjoitettiin puhtaaksi ja saadun aineiston analysoitiin teemoittelemalla, jolloin saatiin tutkimuskysymyksiin liittyviä teemoja helpoiten eriteltyä (Eskola & Suoranta 2005). Teemoittelussa haastatteluaineiston merkitykselliset ilmaukset ryhmiteltiin alateemoiksi ja niistä muodostettiin yläteemoja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Näin saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin, jotka olivat miten Ohjaamon moniammatillinen tiimi vastaa nuoren tarpeisiin ja miten nuorten osallisuutta voidaan lisätä. Aineiston analyysit ovat kuvattuna taulukoissa 2. ja 3.

Merkitykselliset ilmaisut	Alateema	Yläteema	Tutkimuskysymys
<p>Aihealueet, joita nuorten kanssa Ohjaamossa käsitellään, liittyy vahvasti työhön, opiskeluun, asumiseen, päihteisiin ja mielenterveyden ja neuropsykologisiin haasteisiin.</p> <p>Moniammatillisen tiimin hyviä puolia on se, että vältetään nuoren tiskiltä toiselle ja luukuttamista.</p> <p>Ohjaamon patteristo on aika laaja, meillä on ammatinvalinnan psykologi, sosiaalipuoli, päihdeihmistä se tuo sitä, että Ohjaamon yhtä ajatusta, että yhdeltä penkiltä saadaan ne kaikki palvelut tai ainakin melkein tai tietoa siitä, mitä pitäisi tehdä ja rinnalla kulkemista, että saadaan asioita käyntiin. Ei valmiiksi asioiden tekemistä, vaikka joskus on ihan hyvä sitäkin tehdä.</p>	<p>-Ohjaamoon palveluihin haakeutumisen aiheita ovat työ, opiskelu, asumisen asiat, päihteet, mielenterveyden ja neuropsykologiset haasteet</p> <p>-Moniammatillisen tiimin osaamisen hyödyntäminen nuoren asioiden hoitamisessa</p> <p>-Laajan moniammatillisen tiimin palvelut saman katon alta</p>	<p>-Moniammatillisen tiimin hyöty nuorelle, kun palvelut ovat saman katon alla</p>	<p>Miten Ohjaamon moniammatillinen tiimi vastaa nuoren tarpeisiin?</p>
<p>Yhden ammattilaisen ei tarvitse tietää kaikkea. Ei tarvitse osata antaa asiakkaalle heti sitä oikeaa vastausta, vaan voi tukeutua tiimiin.</p> <p>... voi mennä monet asiat solmuun sen asiakkaan kanssa, jos ei luoteta siihen tiimiin...</p> <p>Se on meidän ammatillisuutta, että osataan tukeutua tiimiin, eikä yritetä edes hoitaa asioita jotka eivät ole meidän omaa ammattialaa.</p> <p>Oleellista on tietää mitä työkaverit osaavat.</p> <p>Tulee muistaa mikä on oma tontti Ohjaamossa työskennellessä, jonka tekee niin hyvin kun voi, luottaa että toinen jatkaa ja homma menee eteenpäin.</p> <p>Olen ajatellut, että missä kohtaa oma ammatillisuus loppuu tai mun tietotaito, sen asiakkaan asian eteenpäin viemiseksi ja siinä kohtaa viimeistään otan sen toisen ammattilaisen siihen rinnalle.</p>	<p>-Oman ammattiosaamisen ja työnkuvan ymmärtäminen Ohjaamossa</p> <p>-Tieto moniammatillisen tiimin osaamisesta ja sen hyödyntäminen</p> <p>-Luottaminen moniammatilliseen tiimiin, kun nuori ohjataan työkaverille</p>	<p>- Moniammatillisen tiimin mahdollisuudet ja hyödyntäminen Ohjaamon työntekijöille</p>	

Taulukko 2. Nuoren tarpeisiin vastaaminen

Merkitykselliset ilmaisut	Alateema	Yläteema	Tutkimuskysymys
<p>Pyritään vahvistamaan nuoren käsitystä omasta itsestään, omasta pystyvyydestä...</p> <p>...semmoisella vahvistamisella ja uskon luomisella lisätään sitä osallisuutta, antamalla tavallaan ne avaimet käteen sille nuorelle me ohjataan ja tuetaan, mutta sillä nuorella loppuviimein se vaikutusvalta tehdä niitä asioita oman elämänsä eteen, ettei kukaan tee niitä hänen puolestaan.</p> <p>Onni hanke tukee sitä, se että asiakas tulee ylipäättensä johonkin tilaa jotakin asiaa varten on jo jotain, siinä on jotain tehty oikein, että se on saatu tulemaan.</p> <p>...on sitten se ammattitaito millä sitten johdatellaankin siinä kysymysten äärellä, että olisiko sulla ollut jotain...</p> <p>...enemmän pitäisi olla toiminnallisuutta ja palveluja johon saadaan ihmisiä mukaan...</p> <p>... me ollaan viranomaisia ja virkamiehiä ja meillä on tietyt tavoitteet ja tehtävät ...</p> <p>Osallisuuden tunne on todella merkittävä iästä riippumatta, tuntee kuuluvansa johonkin ja pystyy vaikuttaa omii asioihin niin on elämän mielekkyyden kannalta todella merkittävää...</p> <p>... jos me pystytään Ohjaamossa edesauttamaan sitä, että nuori uskoo siihen että hän pärjää ja pystyy ja että hän pärjää omillaan ja saa tarvittaessa apua kun sitä haluaa ja uskaltaa pyytää.</p> <p>... kaikki ei jaksa, pysty eikä halua, elämäntilanteet vaihtelee... ja jos pystyy vaikka niissä auttamaan...</p> <p>... se on musta jo sitä osallisuutta, että ollaan siinä rinnalla kulmassa, muttei tehdä puolesta.</p>	<p>-Nuoren oman itsensä käsityksen vahvistaminen</p> <p>-Nuoren rinnalla kulkemisen ja tukemisen merkitys osallisuuden lisäämisessä</p> <p>-Nuoren omien päätösten tukeminen ja kannustaminen</p> <p>-Palveluiden tarjoaminen, jotka saavat ihmiset osallistumaan</p> <p>-Oman ammattitaidon hyödyntäminen työskennellessä</p> <p>-Osallisuuden tunteen merkittävyys ihmiselle on suuri</p> <p>-Vaikuttaminen omiin asioihin ja kuulluksi tuleminen lisäävät osallisuuden tunnetta</p> <p>-Uskon lisääminen nuoren omaan pystyvyyteen lisää osallisuuden tunnetta</p>	<p>-Osallisuuden tunteen vaikuttavuus nuoren toimintaan</p>	<p>Miten nuorten osallisuutta voidaan lisätä?</p>

<p>...me ei nähdä asiakkaan mitään sosiaalitietoja, en tiedä hänen taustoistaan, yleensä yhtään mitään muuta kuin missä hän on opiskellut ja missä työelämässä ollut, siellä voi olla vaikka mitä tietoja joilla voi olla merkittävästi vaikutusta...</p> <p>...eli sieltä tulee jotain sellaista tietoa jolla on merkitystä oman työn tekemiseen ja asiakkaan asioiden eteenpäin viemiseksi...</p> <p>... oma osaaminen kun loppuu voi kysyä ja jakaa mielipiteitä, mitä sä ajattelet tästä ja kannattaisko tässä tehdä näin...</p> <p>Meillä on sh, jotka on Ollut ohjaamossa heillä on hyvin vahva mielenterveys ja päihdeosaaminen, kun meil on aika paljon heitä niin on saanut niihin asioihin tukea ja apua.</p>	<p>-Sairaanhoitajan ammatti-osaamisen merkitys nuoren osallisuutta lisätessä, jota muilla moniammatillisissa tiimissä ei ole</p> <p>-Sairaanhoitajan saaman tiedon merkitys nuoren asioiden hoitamisessa</p> <p>-Sairaanhoitajan päihde ja mielenterveys osaaminen Ohjaamossa on tärkeää</p>	<p>-Sairaanhoitajan osaamisen tuova lisä Ohjaamon palveluihin</p>	
---	--	---	--

Taulukko 3. Nuorten osallisuuden lisääminen

8 Tulokset

Haastattelussa tuli esille Ohjaamon moniammatillisen tiimin laajuus. Ohjaamossa on monta eri palvelua saatavilla saman katon alta, mikä vähentää nuorten tarvetta siirtyä palvelupisteestä toiseen. Moniammatillinen tiimi työskentelee yhdessä lähes päivittäin. Jokainen työntekijä tietää oman osaamisensa ja roolinsa ja tuntee työnkuvansa. Haastateltavilla on tieto työkaverin osaamisesta ja se lisää luottamusta työyhteisöön. Tieto siitä, että moniammatillista työyhteisöä voidaan hyödyntää, helpottaa oman työn tekemistä. Työntekijöillä on mahdollisuus tukeutua toisen ammattiosaamiseen, kun oma osaaminen ei riitä enää nuoren asioiden kanssa. Moniammatillinen tiimi mahdollistaa työntekijöille laajemmin mahdollisuuksia hoitaa nuorten asioita Ohjaamoissa. Nuorten tarvitessa palveluita, joita Ohjaamo ei pysty tarjoamaan, voivat Ohjaamon työntekijät laittaa palvelupolun selvityksen liikkeelle ja ohjata nuoren tarvitsemiinsa palveluihin. Haastateltavat kokivat moniammatillisen tiimin hyödyntämisen hyvänä asiana, koska silloin on mahdollisuus monialaisesti tarkastella nuorten ongelmia eri näkökulmista. Kaikki asiat, joihin nuoret tarvitsevat Ohjaamosta tukea, eivät ole aina yksiselitteisiä ja yhden ihmisen hoidettavissa.

Haastateltavat kertoivat osallisuuden tunteen ja sen kun nuori saa vaikuttaa itseensä liittyviin asioihin, olevan merkittävää jokaiselle ihmiselle. Työssään sen tunteen tukeminen on tärkeää ja se on merkittävää elämän mielekkyyden kannalta. Ohjaamossa työntekijät kannustavat nuoria omien päätösten tekemiseen ja tukevat niissä. Haastateltavien mukaan pelkästään nuoren rinnalla kulkeminen voi olla jo riittävä tukimuoto ja lisää itsessään nuoren

osallisuutta. Tukiessa nuorta ja vahvistaen käsitystä omasta itsestään annetaan enemmän uskoa nuoren omaan pystyvyyteen ja siihen, että on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Myös nuoren oma käsitys itsestään on tärkeä osallisuuden kannalta, sitä pyritään lisäämään ja vahvistamaan. Omalla ammattitaidolla pystytään nuorta tukemaan ja mahdollistamaan osallisuuden lisäämistä. Työssään haastateltavat pystyvät tukemaan nuorta työnhaussa ja opiskelupaikan hakemisessa. He ovat myös järjestäneet paljon osallistavia palveluja ja tapahtumia, jotka keräävät kohderyhmään kuuluvia nuoria. Haastattelussa tuli ilmi, että Ohjaamossa työskentelee sairaanhoitaja, jolla on vahva mielenterveys- ja päihdetyön osaaminen. Tämän haastateltavat kokivat työn kannalta hyödylliseksi, koska Ohjaamon palveluita käyttää paljon mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiviä nuoria. Sairaanhoitajan ammattiosaamista on silloin pystynyt hyödyntämään.

9 Pohdinta

9.1 Tulosten tarkastelu

Etukäteen on vaikeaa arvioida mihin nuoret tarvitsevat Ohjaamolta tukea, joten on hankala vastata tutkimuskysymykseen, miten Ohjaamo vastaa nuoren tarpeisiin. Ohjaamossa on palveluita, jotka edesauttavat nuorisotakuun toimeenpanoa. Se miten Ohjaamo vastaa nuoren tarpeisiin osaisi nuori itse vastata parhaiten, koska se liittyy nuoren omaan kokemukseen. Ohjaamon työntekijät voivat miettiä, miten he voisivat kehittää palveluitaan kokemuksensa mukaan, mihin nuoret ovat tarvinneet tukea ja parantamaan epäkohtia ja yhtenäistämään toimintaansa. Pelkästään jo se on tärkeää, että nuori hakeutuu Ohjaamon palveluihin. Ohjaamoon hakeutumisen kynnystä madaltaa nuorten luotto siihen, että sieltä saadaan apua ja tukea tarvittaviin asioihin.

Terveydenhoitaja Ohjaamon moniammatillisen tiimin jäsenenä on arvokas, koska terveydenhoitajalla on vahva osaaminen kansanterveystyöstä, terveyden edistämisestä ja ennaltaehkäisevän työstä (Terveydenhoitajaliitto, 2017). Sairaanhoitajaan verrattuna terveydenhoitajalla on monipuolisempaa osaamista avoterveydenhuollosta, ehkäisevästä terveys-työstä ja vastaanottotoiminnasta. Terveydenhoitaja hallitsee koulutuksensa puitteissa vastaanottotoiminnan paremmin. Moniammatillisessa työyhteisössä pystytään hyödyntämään terveydenhoitajan ammattiosaamista samalla tavalla, kun muidenkin ammattiedustajien osaamista. Haastateltavilta tuli esille myös ajatus, että terveydenhoitajalla on mahdollisuus saada nuoreen liittyviä tietoja, jotka eivät ole muiden ammattilaisten saatavilla. Haastateltava tarkoitti terveydenhuollon potilastietojärjestelmiä, joita sosiaalityössä ei ole aina käytössä. Tämä tuli esille myös Nyholmin (2015) tekemässä tutkimuksessa. Nuorten terveyteen ja terveydentilaan liittyvät tiedot eivät ole automaattisesti viranomaisten käytössä,

tähän vaikuttavat erilaiset tietojärjestelmät ja salassapitosäännökset. Nuoren tiedot koulujärjestelmästä jäävät usein siirtymättä häntä hoitavalle taholle ja tämä koettiin erittäin ongelmalliseksi. (Nyholm 2015, 44–45.)

Terveydenhoitaja saa katsoa nuoren tiedoista vain hoidon kannalta olennaiset tiedot potilastietojärjestelmästä. Ohjaamossa työntekijät saavat nuorelta itseltään tarvittavat tiedot, jotka hänen asioitansa hoidettaessa ovat olennaisia. Kun käytössä ei ole mitään tietokantaa, on luotettava asiakkaan antamiin tietoihin. Tämä on myös hyvä asia matalan kynnyksen palveluissa. Nuori saa itse päättää, mitä kertoo hänen kanssaan työskenteleville ammattilaisille. Nuori voi kokea, että potilas- ja terveystiedoilla olevan vaikutusta, miten hänet palveluihin hakeutuessa kohdataan. Nuoren terveystiedoissa voi kuitenkin olla olennaisia tietoja hänen hoitonsa kannalta. Terveystietojen käyttö Ohjaamoissa voi olla nuoren saamien palvelujen kannalta olennaista, jotta ammattilaiset voivat työskennellä nuoren edun mukaan ottaen huomioon erilaiset erityistarpeet. Terveydenhoitajalla on ammattiosaamista, jota muilla Ohjaamon työntekijöillä ei ammattinsa puolesta ole. Terveydenhoitaja toimii työssään kokonaisvaltaisesti yksilön kanssa, mutta myös yhteiskuntatasolla ennaltaehkäisten kansan terveyttä. Tavoitteena on tukea ihmisten osallisuutta ja terveyden ylläpitämistä ja edistämistä. (Terveydenhoitajaliitto 2021.) Muut työntekijät ovat täysin nuoren oman kertoman varassa.

9.2 Eettiset näkökohdat ja luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyötä tehtäessä ja raportoituessa on noudatettu erityistä huolellisuutta, toimittu objektiivisesti ja rehellisesti (Hirsjärvi, ym. 2010, 24). Opinnäytetyössä on huomioitu eettiset näkökohdat, koska haastatteluun osallistui kaksi Ohjaamon työntekijää. Opinnäytetyössä ei tuoda ilmi, missä Ohjaamossa haastatellut työntekijät työskentelevät, jottei heidän henkilöllisyytensä paljastuisi. Opinnäytetyön haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja osallistujille oli annettu ennen osallistumista tietoa opinnäytetyöstä ja haastattelun äänittämisestä. Aineisto koostuu äänitteestä, jossa tulee ilmi haastateltavien henkilöllisyys. Äänite on pelkästään kirjoittajan käytettävissä opinnäytetyön kirjoittamisen ajan. Tutkimusmateriaalin hävitetään opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen. Opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen se julkaistaan Theseus.fi-tietokannassa, jossa se on julkinen.

Haastattelussa vallitsi rento ja avoin ilmapiiri ja haastateltavat saivat oman äänensä kuuluviin. Haastattelu tehtiin teemahaastattelurungon mukaan ja esittäen lisäkysymyksiä ja haastateltavat saivat vastata itse kysymyksiin. Haastateltavat ovat oman ammattiryhmänsä edustajia ja Ohjaamoissa työskentelevistä työntekijöistä vain pieni osa. He vastaavat oman osaamisen ja kokemuksen kautta, joka voi poiketa eri ammattiryhmien kesken.

Opinnäytetyön tulokset tuottivat lisäymmärrystä moniammatillisen tiimin työskentelystä Ohjaamossa. Moniammatillinen tiimi on merkittävä nuorten osallisuuden lisäämisessä tarjottaessa matalan kynnyksen palveluita. Terveystoimijoiden osaamisella voidaan osoittaa olevan lisäarvoa ja hyötyä moniammatillisen tiimin jäsenenä nuorten osallisuuden tukemisessa.

Lähteet

- Arkimaa, P. 2018. Monialainen yhteistyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö YAMK. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/143886/Arkimaa_Paula%20.pdf?sequence=1
- Asikainen M. & Leskinen T. 2017. Ohjaamo-toimintamallin käyttäjälähtöinen kehittäminen Imatran Ohjaamossa. Xamk & Saimia. Opinnäytetyö YAMK. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/133677/Asikainen_Marjut%20Leskinen_Taina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- ELY-keskus. Mikä on Ohjaamo? Viitattu 12.5.2021. Saatavissa <https://www.ely-keskus.fi/web/kohtaamo/mika-on-ohjaamo->
- Eskola J. & Suoranta J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy. Viitattu 1.5.2021.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Väitöskirja. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf
- Karvonen, S., Kestilä L. & Kauppinen T. 2018. Nuorten kokemukset sosiaali- ja terveystalvuluista. Suomalaisten hyvinvointi 2018. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137694/SH%202018_14%20Nuorten%20kokemukset%20sosiaali%20ja%20terveyspalveluista%20_%20S%20Karvonen%20et%20al.pdf?sequence=1
- Kontio M. 2013. Jaetun ymmärryksen rakentuminen moniammatillisten oppilashuoltoryhmien kokouksissa. Väitöskirja. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526202747.pdf>
- Kotro T. 2018. Ohjaamo Helsingin monialainen yhteistyö nuorten palveluiden kehittämisessä. Metropolian ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö, YAMK. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/153121/Kotro_Timo.pdf?sequence=1

- Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec
- Moisio P. Suomalaisten hyvinvointi ja palvelut (HYPA). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 12.5.2021. Saatavissa <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/suomalaisten-hyvinvointi-ja-palvelut-hypa>
- Notkola V., Pitkänen S., Tuusa M., Ala-Kauhaluoma M., Harkko J., Korkeamäki J., Lehikoinen T., Lehtoranta P. & Puumalainen J. Nuorten syrjäytyminen tietoa, toimintaa ja tuloksia? 2013. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2013 Viitattu 14.5.2021. Saatavissa https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131066/URN_ISBN_978-952-302-683-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Nuorisolaki. 1285/2016. Viitattu 15.5.2021.
- Nyholm S. 2015. Nuorten kokemukset terveydellisten tekijöiden vaikutuksesta työllistymiseen. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö (YAMK). Viitattu 12.5.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/89335/Nyholm_Sanna.pdf?sequence=1
- Ohjaamo käyttöliittymänä ja kehittämisalustana. Esittely. Innokylän toimitus. 2020. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/ohjaamo-kayttoliittymana-ja-kehittamisalustana>
- Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö & Sosiaali- ja terveysministeriö. 2018. Ohjaamon perusteet. TEM esitteet. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa <https://elab.lab.fi/sites/default/files/category-page/2020-12/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6n%20%28AMK%29%20ohje%20082020.pdf>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Tiedote. Oppivelvollisuus laajenee elokuussa 2021 – edellytyksiä nuorten oppimiseen ja hyvinvointiin parannetaan, työllisyysastetta nostetaan. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/oppivelvollisuus-laajenee-elokuussa-2021-edellytyksia-nuorten-oppimiseen-ja-hyvinvointiin-parannetaantyollisyysastetta-nostetaan>
- Paananen R., Surakka A., Kainulainen S., Ristikari T. & Gissler M. 2019. Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen.

Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti Vol 56 Nro 2 (2019): 56: 114–128. Viitattu 11.5.2021. Saatavissa <https://journal.fi/sla/article/view/73002>

Pärnä, K. 2012. Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina. Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. Turun yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 13.5.2021. Saatavissa www.doria.fi/bitstream/handle/10024/77506/AnnalesC341Parna.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Osallisuutta ja osallistumista, Osa 1: Osallisuuden lähtökohdat kansallisessa lapsistrategiassa. Raportteja ja muistioita. Viitattu 1.5.2021. Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162410/STM_2020_27_r.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaalihuoltolaki 2014/1301. Viitattu 19.5.2021.

Terveydenhoitajaliitto. Terveydenhoitaja on terveyden edistämisen ja hoitotyön asiantuntija. Nettijulkaisu. Viitattu 12.5.2021. Saatavissa https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/ammatti/terveydenhoitajan_ammatti

Terveydenhoitajaliitto. Terveydenhoitajan eettiset suositukset. Viitattu 12.5.2021. Saatavissa

https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/ammatti/terveydenhoitajan_eettiset_suosituks

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos a. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 6.5.2021. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy#maara>

Turja T. & Ruusu P. 2012. Lakihankkeiden tietopaketit: Nuorisotakuu. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/nuorisotakuu.aspx

Valtioneuvosto. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Hallitusohjelma 2019. Viitattu 10.5.2021. Saatavissa

<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/kulttuuri-nuoriso-ja-liikunta-asiat>

Liite 1. Suostumuslomake

Sosiaali- ja terveysala

Ohjaamon moniammatillisen tiimin merkitys nuorten osallistamisen lisäämisessä

Olen saanut riittävästi tietoa kyseisestä opinnäytetyöstä ja olen ymmärtänyt saamani tiedon. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut kysymyksiini riittävät vastaukset. Tiedän, että minulla on mahdollisuus keskeyttää osallistumiseni missä tahansa vaiheessa.

Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tähän opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen.

Aika ja paikka

Asiakas/potilas

Opiskelija/opiskelijat

Liite 2 Saatekirje

Sosiaali- ja terveysala

Saatekirje

Hyvä vastaanottaja,

Olen terveydenhoitaja opiskelija ja opiskelen Lab-ammattikorkeakoulussa Lappeenrannan kampuksella. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Ohjaamossa työskentelevän moniammatillisen tiimin merkitystä nuorten osallisuuden lisäämisestä. Haastattelussa kerään tietoa tiimin näkemyksistä ja kokemuksista miten moniammatillinen toimii nuorten osallisuutta lisäten.

Opinnäytetyö toteutetaan TEAMS-ryhmähaastatteluna, johon kutsun teidät osallistumaan. Osallistuminen tapahtuu 8.12.2020 klo 10.15. Haastattelu on tarkoitettu nauhoittamaan aineiston käsittelyn helpottamiseksi. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista.

Opinnäytetyötä varten ei käsitellä osallistujien henkilötietoja ja aineistot käsitellään niin, etteivät haastateltavat ole niistä tunnistettavissa. Opinnäytetyön valmistuessa aineistot hävitetään asianmukaisesti.

Osallistuessasi opinnäytetyöhön sinun tulee allekirjoittaa suostumuslomake. Suostumuslomake on lähetetty sinulle sähköpostitse tai löydät paperisen version tulostettuna Minna Tarkiaiselta Ohjaamo Lappeenrannan tiloista. Täytetystä suostumuslomakkeesta voit lähettää minulle sähköpostitse kuvan tai jättää sen Minna Tarkiaiselle.

Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan verkossa osoitteessa www.theseus.fi.

Ystävällisin terveisin

Salla Lemponen

Terveydenhoitajaopiskelija
Lab-ammattikorkeakoulu
salla.lemponen@student.lab.fi

Liite 3. Teemahaastattelurunko

1. Miten Ohjaamon moniammatillinen tiimi vastaa nuoren tarpeisiin?
 - a. Minkä alan ammattilaisia Ohjaamon moniammatillisessa tiimissä työskentelee?
 - b. Millaisten asioiden kanssa nuoret hakeutuvat Ohjaamon palveluihin?
 - c. Miten moniammatillinen ammattiosaaminen näkyy nuorta autettaessa?
 - d. Mitä hyviä puolia on siinä, että moniammatillisessa tiimissä työskentelee eri ammattiryhmien edustajia.
 - e. Onko Ohjaamon tiimillä selkeä käsitys siitä, että mitkä asiat kuuluvat kenenkin osa-alueeseen, onko työnjako selvä?

2. Miten nuorten osallisuutta voidaan lisätä?
 - a. Miten nuorten osallisuutta voidaan lisätä Ohjaamossa?
 - b. Mitä konkreettista hyötyä olet huomannut siitä, että Ohjaamossa työskentelee eri ammattiryhmien edustajia?
 - c. Mikä merkitys on sillä, että nuorten osallisuutta saadaan lisättyä.
 - d. Mitä hyötyä/lisääarvoa Ohjaamon moniammatilliselle tiimille olisi nuorten osallisuutta lisätessä, jos Ohjaamossa työskentelisi terveydenhoitaja?